

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

«ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність – 052 Політологія
Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній ступінь – бакалавр

Розробник:

Ільченко Алла,

доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін, к.пед.н., доцент

Гарант ОПІ:

Приходько Сергій,

доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін, к.політ.н., доцент

Полтава, 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Політична психологія
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, залучених до викладання	Викладач: Ільченко Алла Михайлівна , к. пед. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Контакти: ауд. 454, навчальний корпус № 4 e-mail: alla.ilchenko@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/ilchenko-alla-myhaylivna
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність Освітня програма	052 Політологія Політологія
Попередні умови для вивчення дисципліни	дисципліни, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Філософія», «Основи політології», «Соціологія», «Політична етика», «Політична культура», «Філософія політики».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи знань про політичну психологію як науку, що вивчає психологічні закономірності політичних процесів; засвоєння здобувачами вищої освіти основних теоретичних підходів до вивчення психологічних явищ та процесів, що супроводжують політичну діяльність, роз'яснення явищ політичної свідомості та політичної самосвідомості, одержання теоретичних основ для складення уявлень про свою власну політичну свідомість, самосвідомість та ідентичність; виховання моральних рис особистості політолога.

Основні завдання навчальної дисципліни: розкрити основні історико-еволюційні аспекти становлення політичної психології як науки та базових категорій політичної психології; описати методологічні принципи та методи політико-психологічних досліджень; схарактеризувати психологічні особливості різних політичних режимів, специфічні особливості політичної діяльності та психологічного змісту влади; проаналізувати особливості політичних уподобань різних соціальних груп і об'єднань, загальних рис політичної психології суспільства; розкрити ролі соціальних груп в політиці (політичних партій, рухів, громадських політичних організацій), політичного впливу на масову свідомість та масову поведінку; описати сутність та чинники політичної соціалізації особистості; формувати у здобувачів вищої освіти політичну свідомість.

Компетентності:

Загальні:

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної

області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань, діяти політично й соціально відповідально та свідомо.

Фахові (спеціальні):

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

Програмні результати навчання:

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

РН04. Мати навички професійної комунікації.

РН14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

РН18. Здійснювати політичну просвіту і розвивати політичну культуру громадян, вибудовувати свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності.

Методи навчання: словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда проблемно-пошукового характеру, діалог); наочні методи (ілюстративний), практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, психологічний аналіз); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, навчальні дискусії; метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети навчального предмета, висування вимог до вивчення предмета, оперативний контроль), інтерактивні методи (робота в групах, ділова гра); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Політична психологія як галузь наукових знань.

Тема 2. Джерела та перспективи розвитку політичної психології.

Тема 3. Політична психологія особистості.

Тема 4. Політична свідомість як психологічний феномен.

Тема 5. Психологічні аспекти формування політичної культури.

Тема 6. Психологія політичного лідерства.

Тема 7. Психологія політичної влади та владних стосунків.

- Тема 8. Імідж і авторитет суб'єктів політичної діяльності.
 Тема 9. Група як суб'єкт політики. Психологія мас у політиці.
 Тема 10. Національна політична культура.
 Тема 11. Психологія електоральної поведінки.
 Тема 13. Політичні конфлікти.
 Тема 14. Психологія масовидної поведінки.
 Тема 15. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля.
 Тема 16. Психологічні особливості політичних технологій.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма (052 Пол_мд_2020)			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Політична психологія як галузь наукових знань.	10	2	2	6
Тема 2. Джерела та перспективи розвитку політичної психології.	10	2	-	8
Тема 3. Політична психологія особистості.	10	2	2	6
Тема 4. Політична свідомість як психологічний феномен.	10	2	2	6
Тема 5. Психологічні аспекти формування політичної культури.	10	2	2	6
Тема 6. Психологія політичного лідерства.	10	2	2	6
Тема 7. Психологія політичної влади та владних стосунків.	12	2	2	8
Тема 8. Імідж і авторитет суб'єктів політичної діяльності.	12	2	2	8
Тема 9. Група як суб'єкт політики. Психологія мас у політиці.	12	2	2	8
Тема 10. Національна політична культура.	12	2	2	8
Тема 11. Психологія електоральної поведінки.	12	2	2	8
Тема 12. Політична комунікація.	12	2	2	8
Тема 13. Політичні конфлікти.	12	2	2	8
Тема 14. Психологія масовидної поведінки.	12	2	2	8
Тема 15. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля.	12	2	2	8
Тема 16. Психологічні особливості політичних технологій.	12	2	-	10
Усього годин	180	32	28	120

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності. РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності. РН04. Мати навички професійної комунікації. РН14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.	поточний контроль: опитування, участь у дискусіях, перевірка завдань самостійної роботи: практичних завдань, заслуховування

РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань. РН18. Здійснювати політичну просвіту і розвивати політичну культуру громадян, вибудовувати свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності.	реферативних доповідей з мультимедійними презентаціями; семестровий контроль: екзамен.
--	--

Форми контролю результатів навчання (052 Політ_мд_2020)

Програмні результати навчання	Опитування, участь у дискусіях	Виконання завдань самостійної роботи		Екзамен	Разом
		Практичні завдання	Реферат, презентація		
РН01	7	6	1	3	17
РН03	7	6	1	3	17
РН04	7	5	2	3	17
РН014	6	5	2	4	17
РН016	6	5	2	3	16
РН018	6	5	1	4	16
Разом	39	32	9	20	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Опитування, участь у дискусіях	Самостійна робота		Екзамен	Разом
		Практичні завдання сам. роб.	Реферат, презентація		
Тема 1. Політична психологія як галузь наукових знань.	3	2			5
Тема 2. Джерела та перспективи розвитку політичної психології.	-	2			2
Тема 3. Політична психологія особистості.	3	2			5
Тема 4. Політична свідомість як психологічний феномен.	3	2			5
Тема 5. Психологічні аспекти формування політичної культури.	3	2			5
Тема 6. Психологія політичного лідерства.	3	2			5
Тема 7. Психологія політичної влади та владних стосунків.	3	2			5
Тема 8. Імідж і авторитет суб'єктів політичної діяльності.	3	2			5
Тема 9. Група як суб'єкт політики. Психологія мас у політиці.	3	2			5
Тема 10. Національна політична культура.	3	2			5
Тема 11. Психологія електоральної поведінки.	3	2			5
Тема 12. Політична комунікація.	3	2			5

Тема 13. Політичні конфлікти.	3	2			5
Тема 14. Психологія масовидної поведінки.	-	2			2
Тема 15. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля.	3	2			5
Тема 16. Психологічні особливості політичних технологій.	-	2			2
Реферат, презентація	-	-	4 5		9
Екзамен	-	-	-	20	20
Разом	39	32	9	20	100

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання

опитування, участь у дискусіях (0-3 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти на високому рівні засвоїв навчальний матеріал, ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; демонструє глибокі знання з політичної психології; застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно бере участь у дискусіях, диспутах; знає та дотримується основних засад академічної доброчесності у навчальній діяльності; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.
2	здобувач вищої освіти на середньому рівні засвоїв навчальний матеріал, викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє розуміння його змісту; не завжди обґрунтовує власні думки; демонструє на середньому рівні знання з політичної психології; не завжди застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; іноді бере участь у дискусіях, диспутах; знає та дотримується основних засад у навчальній діяльності; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.
1	здобувач вищої освіти демонструє прогалини у знаннях більшої частини навчального матеріалу, допускає помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на низькому рівні знання з політичної психології; знає, але не завжди дотримується основних засад академічної доброчесності у навчальній діяльності; іноді допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
0	відповідь відсутня; здобувач вищої освіти не бере участь у дискусіях; не дотримується принципів академічної доброчесності у навчальній діяльності, мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.

Самостійної роботи

практичні завдання (0-2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, принципів академічної доброчесності;

1	завдання самостійної роботи з теми виконані не всі, або мають неточності чи незначні помилки, з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; з порушеннями принципів академічної доброчесності
0	завдання самостійної роботи не виконані, або виконані неправильно.

реферат (0-4 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; вибудовує свою діяльність на базі принципів персональної відповідальності з дотриманням принципів академічної доброчесності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, оформлення рекомендованих джерел інформації здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація», в процесі доповіді демонструє на високому рівні сформовані навички професійної комунікації.
3	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; відповіді на додаткові питання не повні; вибудовує свою діяльність на базі принципів персональної відповідальності з дотриманням принципів академічної доброчесності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, оформлення рекомендованих джерел інформації здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація» в процесі доповіді демонструє на достатньому рівні сформовані навички професійної комунікації.
2	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; на додаткові питання дані неповні відповіді; при оформленні рекомендованих джерел інформації допущені помилки, не дотримується бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація», здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє на середньому рівні сформовані навички професійної комунікації.
1	є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді не розкриває повно тему реферату, не вибудовує свою діяльність на базі принципів академічної доброчесності та персональної відповідальності; оформлення рекомендованих джерел інформації не здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація», демонструє на низькому рівні сформовані навички професійної комунікації.
0	реферативна робота не виконана.

мультимедійна презентація (0-5 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	у презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу. Під час

+1	аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, є власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно з дотриманням принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності; презентація характеризується оригінальністю з дотриманням вимог професійної комунікації. Творчий підхід до поставлених задач.
3	презентація має чіткі цілі, відповідні завдання з теми; представляє собою інформацію з різноманітних джерел, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії; зроблений акцент на важливих питаннях теми, здобувач дотримується принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на достатньому рівні навички професійної комунікації.
2	презентація сфокусована на темі, але висвітлює її змісту частково; наявна певна організаційна структура; можуть бути незначні помилки чи незрозумілості, вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на середньому рівні навички професійної комунікації;
1	презентація сфокусована на темі, але не висвітлює її змісту; організаційна структура не логічна; можуть бути значні помилки чи незрозумілості, не дотримується принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на низькому рівні навички професійної комунікації.
0	презентація не виконана.

Екзамен (0-20 балів: два питання по 10 балів)

Критерії та шкала оцінювання семестрового контролю (екзамену)

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го і 2-го теоретичних питань	0	Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова; відсутнє володіння необхідними для виконання завдання вміннями і навичками.
	1	Знання щодо більшої частини програмного матеріалу фактично відсутні; поверхневе розуміння предметної сфери політичної психології; відсутнє розуміння особливостей функціонування політичної психології; відповіді на питання безсистемні.
	2	Знання більшої частини програмного матеріалу мають частковий характер; здобувач вищої освіти поверхнево володіє знаннями з політичної психології; наявні суттєві помилки при викладенні фактичного матеріалу, у трактуванні психологічних і політологічних понять і категорій. Відповідь безсистемна, поверхнева.
	3	Виявлені загальні знання основної частини програмного матеріалу, але питання розкриваються неповно, здобувач вищої освіти показує лише окремі знання і вміння з політичної психології; відповідь не дозволяє виявити сутність питання; при наведенні аргументів допускаються неточності і помилки.
	4	Знання програмного матеріалу нижче середнього рівня. Здобувач вищої освіти загалом володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної психології. Узагальнення та висновки здійснюються за допомогою викладача; спостерігаються ускладнення у процесі аргументації власної точки зору.
	5	Знання програмного матеріалу середнього рівня. Здобувач вищої освіти загалом володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної психології. Відповідь намагається поєднувати з наочним викладенням матеріалу (хоча і не повною мірою). Узагальнення та висновки

	здійснюються самостійно, логічно і послідовно. Проте у здобувача вищої освіти при відповіді мають місце окремі ускладнення; спостерігаються ускладнення у процесі аргументації власної точки зору.
6	Знання, передбачені програмою, є ґрунтовними, але здобувач вищої освіти має несуттєві прогалини у процесі відповіді; наявне володіння базовим професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної політичної психології; не достатнє знання історії, закономірностей та етапів розвитку даної науки; належний рівень використання інструментарію нормативної та емпіричної психологічної теорії і практики; висловлюється власне ставлення, але в аргументації зустрічаються окремі неточності.
7	Знання, передбачені програмою, є ґрунтовними, але здобувач вищої освіти має несуттєві прогалини у процесі відповіді; наявне володіння професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної політичної психології; достатнє знання історії, закономірностей та етапів розвитку предметної сфери теорії політичної психології; належний рівень використання інструментарію нормативної та емпіричної психологічної теорії і практики; висловлюється власне ставлення, відповідь аргументована.
8	Продемонстрований належний рівень володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; відповідь побудована на основі самостійного мислення; глибоке розуміння історії, закономірностей та етапів розвитку предметної сфери політичної психології; достатнє володіння базовим професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної політичної психології; вміння застосовувати психологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору. Проте помітні окремі несуттєві ускладнення із власним оцінюванням психологічної ситуації чи проблеми у сфері політики.
9	Продемонстроване ґрунтовне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; відповідь побудована на основі самостійного мислення; глибоке розуміння історії, закономірностей та етапів розвитку предметної сфери політичної психології; ґрунтовне володіння базовим професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом даної науки; вміння застосовувати психологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору; у процесі відповіді демонструються навички самостійного психологічного мислення. Відповідь чітка, логічна, локанічна.
10	Продемонстроване ґрунтовне, на високому рівні володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; відповідь побудована на основі самостійного мислення; глибоке розуміння історії, закономірностей та етапів розвитку предметної сфери політичної психології; ґрунтовне володіння базовим професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної даної науки; вміння застосовувати психологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем, інструментарій нормативної та емпіричної психологічної теорії і практики, психологічної методології; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору. Відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена.

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 180.

Кількість кредитів – 6.

Форма семестрового контролю – екзамен.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти пропустив заняття, він зобов'язаний відпрацювати його й виконати завдання згідно методичних рекомендацій до семінарських занять та самостійної роботи.

Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Є можливість опанування навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про 15 академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (розповсюджується лише на обов'язкові компоненти освітньої програми або їх частини) перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

робоча програма навчальної дисципліни, анотація, презентації.

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Головатий М.Ф. Політична психологія: підруч. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 400 с.
2. Дилігенский Г.Г. Соціально-політична психологія. Київ: Освіта, 2016. 352с.
3. Козирев М.П. Політична психологія: навч. посіб. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 647 с.
4. Лозинський О.М. Політична психологія: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 228с.
5. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу. Київ, 2007. 448 с.

6. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 624 с.
7. Пірен М.І. Основи політичної психології: Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2003. 418с.

Допоміжні

1. Баришполец О. Т. Соціально-психологічні аспекти функціонування багатопартійної системи в Україні. *Наукові студії з політичної психології: матеріали звіт. наук. сесії Наук.-практ. центру політ. психології АПН України, 25-26 січня 1995 р.* Редкол.: М.М. Слюсаревський (голов. ред.) та ін. К.: АТ «Реклама», 1995. С. 22–32.
2. Батраченко І. Г. Психологія політичного вибору. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: Зб. наук. праць за заг. ред. В. М, Литвина та М.М. Слюсаревського.* Київ: Інф.-вид. Центр Тов.-ва «Знання» України, 2001. Вип. 3, С. 233–235.
3. Бицька Ю.Б. Формування політичних орієнтацій виборців: вплив особистості політика. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: зб. наук. праць. за заг. ред. В. М, Литвина та М.М. Слюсаревського.* Київ: Інф.-вид. Центр Тов.-ва «Знання» України, 2001. Вип. 3. С. 235–237.
4. Білоус І. Політична активність молоді: форми вияву та особливості трансформації. *Соціальна психологія.* 2007. № 5. С 25–34.
5. Глазунова С. М. Політичні міфи як чинник мотивації політичного вибору контексті інтеграційних процесів в Україні. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: зб. наук. праць. за заг. ред. М.М. Слюсаревського; Упоряд. В.О. Васютинський, І.В. Жадан, П.Д. Фролов.* Київ: Міленіум, 2008. Вип. 8. С. 23 – 33.
6. Дембицька Н. До розробки понятійного апарату теорії політичної соціалізації. *Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні*. монографія / за ред. Максименка С. Д., Циби В. Т., Шайгородського Ю. Ж. та ін. Київ: Український центр політичного менеджменту, 2003. С. 145–158.
7. Ільченко А. Особливості формування медіакомпетентності майбутніх політологів в умовах вищої школи. *Науковий журнал «Молодий вчений».* №9.1 (61.1), вересень, 2018 р. С.47-50.
8. Ільченко А. Соціально-політичні цінності в житті людини: сутність, функції та джерела. *Політичні трансформації сучасного суспільства* : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 24 лютого 2022 р.). Полтава : ПДАУ, 2022. С. 89-92.
9. Ільченко А., Гарус В. Сутність і принципи політичної справедливості. *Політичні трансформації сучасного суспільства* : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 24 лютого 2022 р.). Полтава : ПДАУ, 2022. С 86-88.
10. Ільченко А., Гергель А. Чесність у політиці: теоретичний аспект. Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 16-17 квітня 2020 р. Том I. Полтава: РВВ ПДАА, 2020. 429 с.
11. Ільченко А., Гергель А. Вплив освіти на політичну соціалізацію особистості. Політичні трансформації сучасного суспільства: колективна монографія / за наук. редакцією Т. Шаравари. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. С. 63-70.
12. Ільченко А., Оби́фіст В. Справедливість у політичній діяльності: сутність і значення поняття. Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 13 травня 2021 р. Том I. Полтава: РВВ ПДАА, 2021. С. 194-196.
13. Ільченко А., Пасічник В. До питання політичної культури українського суспільства. *Політичні трансформації сучасного суспільства* : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 24 лютого 2022 р.). Полтава : ПДАУ, 2022. С. 103-106.
14. Найдьонова Л.А. Проблеми політичної психології: рефлексія ідентичності та очікувань професійної спільноти. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: Зб. наук. праць / За заг. ред. М.М. Слюсаревського; Упоряд. Л.А. Найдьонова, Л.П. Черниш.* Київ: Міленіум, 2005. Вип. 4. С. 24–32.
15. Політичний енциклопедичний словник: для студентів вищ. навч. закладів. Київ: Генеза, 1997. 400 с.

16. Приходько С., Ільченко А., Помаз Ю. Ціннісні аспекти політичної культури українського суспільства. *Politicus*. Випуск № 2. 2022 р. С.75-79.
17. Психологія масової політичної психології та поведінки. / відп. ред. В. О. Васютинський. Київ: Вид-во «ДОК – К», 1997. 164 с.
18. Скорик М. М. Політична психологія на методологічному рівні. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави*: Зб. наук. праць / За заг. ред. В. М, Литвина та М.М. Слюсаревського. Київ: Інф.-вид. Центр Тов.-ва «Знання» України, 2001. Вип. 3. С. 71–73.
19. Слюсаревський М.М. Політична психологія сьогодні: виклик, «хвороба зростання» та шляхи їх подолання. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави*: Зб. наук. праць / За заг. ред. М.М. Слюсаревського; Упоряд. Л.А. Найдьонова, Л.П. Черниш. Київ: Міленіум, 2005. Вип. 4. С. 3 – 15.
20. Фролов П. Д. Психотехнології впливу на виборця: правда й вигадки. *Наукові студії із загальної та політичної психології*: зб. ст. Вип. 5 (8). Київ: Абрис, 2002. С. 169–182.
21. Шульга М. Національна і політична маргіналізація за умов системної кризи. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 1. С. 5–20.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. URL: http://www.maup-sevastopol.narod.ru/e_katalog/polit_psih.pdf
2. Дилігенський Г.Г. Соціально-політична психологія. Київ: Освіта, 2016. 352с. URL: http://www.koob.ru/diligensky/sots-polit_psiholologia
3. Кирилюк Ф.М., Кремень В.Г., Ірхин Ю.В. Психологія и політика: Навчальний посібник. Київ: 2014. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2222.html>
4. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок. URL: <https://www.twirpx.com>
5. Directory of Open Access Books URL: <https://www.doabooks.org>
6. Europeana Collections URL: <https://www.europeana.eu/portal/ru>